

RJEŠENJA I BODOVANJE ZADATAKA ČETVRTOGA RAZREDA ZA ŽUPANIJSKU RAZINU NATJECANJA IZ HRVATSKOGA JEZIKA 2014./2015.

1. Prepiši pisanim slovima, prema pravilima o pisanju velikoga i maloga početnoga slova, dijelove rečenica ispod crte otisnute velikim tiskanim slovima.

Šesti hrvatski slavistički kongres održan je u Vukovaru i Vinkovcima. Kongres su suorganizirali Hrvatski slavistički odbor Hrvatskoga filološkog društva i Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, a održao se pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta te Ministarstva kulture. Predsjednik Organizacijskoga odbora bio je Stipe Botica, predstojnik Katedre za hrvatsku usmenu književnost, potpredsjednik Matice hrvatske i dobitnik Nagrade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti za knjigu Povijest hrvatske usmene književnosti. Kako se ove godine obilježava stota obljetnica zbirke Hrvatska mlada lirika, kao i stotinu godina od smrti Antuna Gustava Matoša, to su ujedno bile i središnje teme Kongresa. Inače, poziv na sudjelovanje poslan je svim hrvatskim i inozemnim kroatistima.

- 5 bodova (1 pogreška 4 boda, 2 pogreške 3 boda, 3 pogreške 2 boda, 4 pogreške 1 bod, 5 pogrešaka 0 bodova)
Svaki pogrešno napisani pojam boduje se kao jedna pogreška.

2. Odredi padeže podcrtanim riječima u sljedećem tekstu tako da iznad podcrtane sklonjive riječi navedeš uobičajenu kraticu (N, G, D, A, V, L, I).

A po dvorima kćeri i snahe jecahu vrlo
Sjećajući se mnogih i dobrih onih junaka,
Što već ležahu duše (A) od argejskih ruku izgubiv.
Zeusova(N) k Prijamu stupi oglasnica i rječ (A) mu rekne:
"Ne boj se, Dardanov (V) sine o Prijame, strah nek te nije,
Jer ti (D) zloslutna ja ne dolazim ovamo sada.

(Homer, *Ilijada*)

- 5 bodova (1 pogreška 4 boda, 2 pogreške 3 boda, 3 pogreške 2 boda, 4 pogreške 1 bod, 5 pogrešaka 0 bodova)

3. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi kojoj vrsti zavisnosloženih rečenica pripadaju sljedeće rečenice.

- A) Odavno se zna gdje je novo igralište. **subjektna rečenica**
- B) Prilično su točno rekli gdje ćemo se sresti. **objektna rečenica**
- C) Određeno je mjesto gdje će se graditi novo igralište. **atributna rečenica**

- **3 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)**

4. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi predikate iz sljedećih rečenica.

- A) Moći ćemo neopaženo stići do početka ulice. **moći ćemo stići**
- B) Želite li nešto naručiti? **želite naručiti**
- C) Dan je bio vedar. **je bio vedar**

- **3 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)**

5. Napiši odgovore na odgovarajuće mjesto u tablici.

Odredi oblik svim glagolima u sljedećemu tekstu.

Kao marionete povezane jednom niti koju je netko povukao, svi napraviše iste kretnje. Nastane opipavanje po svim mjestima gdje bi se bili mogli nalaziti džepovi . Jedan zaglédaše je li mu vjenčani prsten na ruci. Tada se začu uzvik. Sve se oči upiljiše u očajnika. Stajaše prekriženih ruku pritišćući prazne džepove i tražeći pomoć. Eugen taman da bi otišao, ali ipak bacio je pogled na nesretnika. Prepoznavši u okradenome staroga druga, nije mogao skriti svoje zaprepaštenje. Misao da će se neopažen izvući, pokazala se naivnom. Ubrzo mu se bilo objasnilo da upravo njega smatraju lopovom. Što je očekivao, ni sam nije znao. A ovaj upravlja tragičan pogled i govori suznim glasom: „Pazite dobro, dok budem odlazio, potražite svoje stvari.”

infinitiv	nalaziti, skriti
prezent	nastane, je, smatraju, upravlja, govori
perfekt	je povukao, bacio je, nije mogao, pokazala (se), je očekivao, nije znao
aorist	napraviše, (se) začu, (se) upiljiše
imperpekt	zaglédaše, stajaše
pluskvamperfekt	(se) bilo objasnilo
futur prvi	će (se) izvući
futur drugi	budem odlazio
kondicional prvi	bi otišao
kondicional drugi	bi (se) bili mogli
imperativ	pazite, potražite
glagolski prilog sadašnji	pritišćući, tražeći
glagolski prilog prošli	prepoznavši

- **5 bodova (1 pogreška 4 boda, 2 pogreške 3 boda, 3 pogreške 2 boda, 4 pogreške 1 bod, 5 pogrešaka 0 bodova)**

6. Napiši odgovore na pripadajuće mjesto u tablici.

Odredi kojoj vrsti riječi pripadaju podcrtane riječi iz sljedećega teksta.

Odisalo je nešto i strujilo duž čitave kuće, nešto što je srca sviju nas blažilo i nježilo, duše naše uzdizalo i nukalo nas da šapnemo vruće hvalu božanskomu Spasitelju što nam pokloni ovaj dan.

(K. Š. Gjalski, Na Badnjak)

RIJEČ	VRSTA RIJEČI
duž	prijedlog
nježilo	glagol
vruće	prilog
hvalu	imenica

- **4 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)**

7. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi viske parnjake glagola navedenih u zagradaama.

Oštrim je nožem zasijecala drvo i glasno zijevnula.

(zasjekla)

(zijevala)

- **2 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)**

8. Napiši u sljedećim rečenicama slova č ili ć na prazne crte u riječima.

Mlačna noć ščućurila se u gromačama, ne vidiš prst pred nosom unatoč gorućim

lućima. Šapćući mu je rekao da je slomio svaku kost kad se spotaknuo preko triješća.

4 boda (jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova; boduje se svaki č/ć)

•

9. Napiši u sljedećoj rečenici ije ili je na prazne crte u riječima.

Noga mu je ostala ukliještena u stijenju pa je tako povrijeđen stalno premještao težinu na zdravu nogu, ali mu je to teško uspjivalo.

- **4 boda (jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova)**

10. Upiši rečenične znakove u zadani tekst.

Ugo se obrati slijepcu: „Molim vas, dragi barde, koliko je težak strah od rata u ovog Eustahija Mirotočivog?” Melkior mu se ljubazno obrati: „Čujte, Ugo, gdje ću vas naći kasnije? Dolazim odmah za vama.”

(Ranko Marinković, *Kiklop*)

- **4 boda (jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova)**

11. Napiši odgovore na pripadajuće mjesto u tablici.

Odredi koje su se glasovne promjene dogodile u podcrtanim riječima.

Sada su, lovče, dolasci bili češći.

RIJEČ	GLASOVNE PROMJENE
lovče	nepostojani a, palatalizacija
dolasci	nepostojani a, sibilizacija, jednačenje po zvučnosti
češći	jotacija, jednačenje po mjestu tvorbe

- **3 boda (svaki u cijelosti točno riješen primjer 1 bod)**

Priznati i drugi poredak glasovnih promjena od onoga koji je naveden u rješenjima.

Za svaki točno riješen primjer 1 bod.

12. Napiši odgovore na praznu crtu.

Izdvoji sve zamjenice ženskoga roda iz sljedeće rečenice.

Odjednom zacvilješe vrata iza kojih se skrila i naglo se otvore, a iz tame ugleda svoju braću kako je s olakšanjem promatraju.

zamjenice ženskoga roda: svoju, je

- **2 boda (1 pogreška 1 bod, 2 pogreške 0 bodova)**

13. Napiši odgovore na prazne crte.

Napiši u kanonskome obliku pridjeve tvorene od podcrtanih imenica u sljedećim sintagmama.

A) glagolski vid   **vidski**

B) osjet vida   **vidni**

- **2 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)**

14. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Koja je norma hrvatskoga standardnog jezika narušena u sljedećoj rečenici?

Nije se još znalo hoćemo li se izjasniti za ili protiv promjena.

- A) fonološka norma
- B) leksička norma
- C) morfološka norma
- D) **sintaktička norma**

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

15. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

U kojoj je rečenici upotrijebljena metonimija?

- A) Gledao je jabuku crkvenoga tornja. (metafora, prenošenje značenja prema sličnosti)
- B) Nedjeljom je za ručak purica s mlincima.** (prenošenje značenja prema stvarnome odnosu)
- C) Toga je dana odjenula krzneni ogrtač. (doslovno značenje – ogrtač od krzna)
- D) U padu s bicikla ozlijedio je donju vilicu. (okamenjena metafora)

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

16. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi antonime podcrtanih riječi u sljedećim rečenicama.

- A) Postupak određivanja vodika i dušika ne zahtijeva poseban oprez, a analiza traje oko 15 minuta. **sinteza**
- B) Mediji trebaju razvijati pozitivne odnose, altruizam, poštivanje svoje i tuđe slobode. **egoizam (sebičnost)**

- 2 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)

17. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

U kojemu su od sljedećih primjera podcrtane riječi leksički homonimi?

- A) **navoditi ('voditi u određenome smjeru') / navoditi ('prenositi čije riječi')**
- B) oko ('organ vida') / oko (prilog koji označuje slobodnu procjenu) različita vrsta riječi
- C) lak ('otopina kojom se što premazuje') / lak ('koji nije težak') različita vrsta riječi
- D) valjati ('biti dobar ili od koristi') / valjati ('okrećući pomicati, kotrljati') različit naglasak: vâljati/váljati

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

18. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

U kojemu su primjeru imenica *pila* i glagol *piliti* oblični homonimi?

- A) genitiv jednine i prezent u 3. lice množine - pílĕ/pílĕ
- B) nominativ množine i prezent u 3. lice množine - píle/pílĕ
- C) dativ jednine i prezent u 3. lice jednine - píli/pílĭ
- D) **dativ jednine i imperativ u 2. lice jednine** - píli/píli

- **1 bod (1 pogreška 0 bodova)**

19. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi opće standardnojezične sinonime podcrtanih zastarjelica u sljedećim rečenicama.

- A) Obasu ga cjelovima. **poljubac (poljupcima)**
- B) Na zemlju se spustio dažd. **kiša**

- **2 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)**

20. Napiši odgovor na praznu crtu.

Odredi kontaktne sinonime u sljedećim rečenicama.

Magarac se žalio drugu na svoju magareću sudbinu. Ni tovar nije htio zaostati u revanju zbog teškoga života dok je osel spustio glavu. Čovjek je odmahnuo rukom: „Magarac ostaje magarac ma kako ga zvao.”

kontaktni sinonimi: **magarac, tovar, osel**

- **2 boda (1 pogreška 1 bod, 2 pogreške 0 bodova)**

21. Napiši odgovor na praznu crtu.

Odredi kojoj vrsti arhaizama pripadaju podcrtani leksemi u sljedećim stihovima.

Samo gordi jablan lisjem suhijem

Šapće o životu mrakom gluhijem

Kao da je samac usred svemira.

(Antun Gustav Matoš, *Notturmo*)

Podcrtani leksemi pripadaju **gramatičkim (obličnim, morfološkim)** arhaizmima.

- **1 bod (1 pogreška 0 bodova, dovoljan je jedan od ponuđenih odgovora)**

22. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Izdvoji iz sljedećega teksta pomodnice i novotvorenice.

Povijest agsica zapravo počinje u Australiji, ali su svoj prostor u svijetu mode dobile sedamdesetih godina prošloga stoljeća. Za razliku od njih kroksice su tek nekoliko godina neodoljiva ljetna obuća. Ipak ima i onih kojima su ti modni pojmovi potpune nejasnice.

A) pomodnice: **agsice, kroksice**

B) novotvorenice: **nejasnice**

- **3 boda (1 pogreška 2 boda, 2 pogreške 1 bod, 3 pogreške 0 bodova)**

23. Podcrtaj u sljedećem tekstu prevedenicu.

U benediktinskom samostanu na otoku Mljetu sačuvan je u uvezu inkunabule fragment **rukopisa** na latinskome jeziku iz desetoga ili jedanaestoga stoljeća. Sadržaj se odnosi na zmijske ugrize, a autor je Isidor Seviljski.

- **1 bod (1 pogreška 0 bodova)**

(Iz latinskoga *manuskripta* nastala je hrvatska prevedenica *rukopis*.)

24. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Zamijeni podcrtane administrativizme glagolima.

Ako dođe do dogovora, treba uzeti u razmatranje mogućnost da kupac obavi uplatu novca.

↓
razmotriti (razmatrati)

↓
uplati

- **2 boda (1 pogreška 1 bod, 2 pogreške 0 bodova)**

25. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi eponime prema antroponimima u sljedećim rečenicama.

A) Prema Emmi Bovary želja da se bude netko drugi nazvana je **bovarizam**.

B) Werther je svojim imenom obilježio pretjeranu osjećajnost prozvanu **verterizam**.

- **2 boda (1 pogreška 1 bod, 2 pogreške 0 bodova)**

26. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

U kojemu su od sljedećih primjera frazemi u odnosu antonimije?

- A) prelijevati iz šupljeg u prazno ('baviti se beskorisnim poslom') – bacati sol u more ('baviti se beskorisnim poslom')
- B) kocka je bačena ('odlučeno je') – kocka je pala ('netko je na redu da što učini')
- C) imati zečje srce ('biti plašljiv') – imati petlje ('biti hrabar')
- D) crna ovca ('iznimka') – bijela vrana ('iznimka')

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

27. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Napiši u odgovarajućem padežu antroponime ponuđene u zagradama u sljedećoj rečenici.

Volim pratiti skijanje skijašice Lindsey Vonn te skijaša Marcela Hirschera i Aksela Lunda Svindala.

3 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)

28. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi točan oblik riječi ponuđenih u zagradama u sljedećoj rečenici.

Na planetu Zemlji velika se pozornost posvećuje kvaliteti zraka.
(planeti, planetu) (kvaliteti, kvalitetu)

- 2 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)

29. Napiši odgovore na pripadajuće mjesto u tablici.

Izdvoji toponime iz sljedećega teksta.

Česma je jedna od pritoka Lonje. Nastaje spajanjem potokā Grđevica i Barne kod Velikog Grđevca. Slijev te rijeke tvore brojni tokovi koji izviru na padinama Bilogore i Moslavačke gore.

EKONIMI	HIDRONIMI	ORONIMI
Veliki Grđevac	Česma, Lonja, Grđevica, Barna	Bilogora, Moslavačka gora

- 3 boda (1 pogreška 2 boda, 2 pogreške 1 bod, 3 pogreške 0 bodova)

(Priznati i ako su toponimi navedeni u kosim padežima kao u tekstu.)

30. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Koja je od sljedećih tvorenica tvorena sufiksom *-ica*?

- A) dizalica, *-lica*,
- B) rukavica, *-avica*,
- C) spavaonica, *-onica*
- D) zastavica

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

31. Napiši odgovore na praznu crtu.

Izdvoji iz sljedećega teksta sve tvorenice nastale od glagola.

Hrvatski su izumitelji bili iznimno uspješni na predstavljanju svojih izuma, a i susreli su se sa svojim kolegama iz obližnjih zemalja.

odgovor: izumitelji, predstavljanju, izuma

- 3 boda (1 pogreška 2 boda, 2 pogreške 1 bod, 3 pogreške 0 bodova)

32. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Napiši pridjeve koji se tvore od sljedećih imenica.

- A) Križ   kriški
- B) križ   križni

- 2 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)

33. Napiši odgovore na praznu crtu.

Izdvoji sve tvorenice nastale od tvorbene osnove *slikar* u sljedećemu tekstu.

Poznata slikarica Frida Kahlo živjela je sa slikarom i revolucionarom Diegom Riverom, a njezina je slikarska karijera započela portretom iz 1926. godine. Međutim, prvu samostalnu slikaričinu izložbu trebalo je čekati sve do 1953. godine, kad je u rodnome Meksiku izložila svoje slike i crteže. Svoju ogromnu slavu nije stekla samo slikarstvom, nego i burnom životnom pričom.

odgovor: slikarica, slikarska, slikarstvo (slikarstvom)

- 3 boda (1 pogreška 2 boda, 2 pogreške 1 bod, 3 pogreške 0 bodova)

34. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Napiši pridjeve kojima se izriču sljedeća značenja.

- A) pomalo, slabo žut žučkast
B) pomalo debeo debeljuškast (priznati i odebeo)

- 2 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)

35. Napiši odgovore na pripadajuće mjesto u tablici.

Rastavi riječi u tablici na tvorbene sastavnice.

RIJEČ	TVORBENE SASTAVNICE
podnebesje	pod- - nebes- -je
zvjezdovor	zvjezd- -o- -zor- -Ø

- 2 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod, priznaje se i rješenje bez spojnice)

36. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi vrste odrednica leksikografskoga članka.

fàkīn *m* ⟨G fakína, *zb.* fakináža⟩ *tal.* facchino; 1. onaj koji radi sitne nepodopštine;
berekīn, deran, mangup, 2. *reg.* nosač, služnik, poslužitelj, trhonoša

- A) *m* ⟨G fakína, *zb.* fakináža⟩ gramatička
B) *tal.* facchino etimološka
C) *reg.* stilistička/normativna

- 3 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)